

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori neînscrise nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
Ins erate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Stur. Augustfeld & Emeric Les-
ner. Heinrich Schalek. A. Op-
pelik Nachf., Anton Oappelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger. Ekstein Bernat. Iuliu Le-
opold (VII Erzsébet-körút).
Prețul inserțiunilor: o serie
garmond pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarif și in-
voială. — **RECLAME** pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe r.
Pentru România și străinătate.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-ii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 8 cor. — Un esom-
piar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 213

Brașov, Sâmbătă 27 Septembrie (10 Octombrie)

1908.

NOU ABONAMENT LA „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octombrie st. v. 1908

se deschide nou abonament pe cartutul trei al anului, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coroane, pe șase luni 12 coroane, pe trei luni 6 coroane, pe o lună 2 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

ADMINISTRAȚIUNEA

Delegațiunile.

De când s'a inaugurat dualismul și s'a înființat instituțiunea delegațiunilor, cari să reprezenteze ambele state în cestiunile privitoare la afacerea comuna (armata, trebile externe, ear în cei 30 de ani din urmă, s'aduse și guvernarea-administrațiunea provinciilor ocupate, Bosnia și Herțegovina, din punctul de vedere al intereselor întregii monarhii), aceste delegațiuni nu s'au intrunit în împrejurări mai importante și mai grave, interioare și exterioare ca acum. Înăuntrul continuă luptele între diferite națiuni și clase, și cu greu și foarte încet înaintează opera consolidării la care fiind direct interesată și dinastia, aceasta a crezut, că va contribui puternic prin introducerea votului universal. În afară mare emulațiune între diferitele puteri, state mari și mici, tinzând fiecare din ele să și asigure interesele și să și mărească cercul de influință și de putere, iar în peninzula balcanică o mare nesiguranță în fața problemelor de libertate și dreptate și de reforme interioare și dreptate și de reforme interioare în Turcia și la popoarele creștine supuse ca și la cele independente; două evenimente însemnate, marcând situațiunea de față: Anexiunea Bosniei și Herțegovinei și proclamarea independenței Bulgariei.

În asemeni împrejurări s'au deschis eri delegațiunile întrunite în Budapesta. Enunțiațiunile ce s'au făcut în ziua aceasta, începând cu discursul tronului, sunt toate pătrunse de o mare încredere în situațiunea creată monarhiei printr'o muncă continuă de trei decenii dela tratatul dela Berlin încoace, precum și încredere în aliații ei și în genere în șansele de pace, ce rezultă din aceste alianțe și din raporturile amicabile cu toate puterile.

Asfel discursul tronului amintește anexiunea Bosniei ca un eveniment, ce pentru monarhie înseamnă asigurarea posesiunii ei actuale. Amintește că trebuie să se introducă instituțiuni constituționale în Bosnia și Herțegovina și să se creeze acolo

o stabilitate printr'o poziție de drept clară și neîndoioasă a lor, ceea ce o reclamă și interesele europene.

„Prin retragerea trupelor Mele din sandjactu Novibazar să dă tot deodată dovadă nerăsturnabilă, că „politica Noastră nu tinde la căstingarea altor teritorii în afară de acelea pe cari le posedă azi.

Exprimă apoi mesajul speranță, că Turcia va aprea cu bunăvoință și amabil renunțarea la Novibazar din partea Austro-Ungariei și exprimă cele mai bune dorințe pentru consolidarea și întărirea Turciei.

„Puterile — zice mesajul mai departe — sunt toate conduse de intențiuni pacifice și „sunt inclinate a rezolvi în înțelegere greutățile încă existente. Grație alianțelor noastre cu Germania și Italia și a raporturilor noastre amicabile cu celelalte puteri, Austro-Ungaria poate contribui în mod însemnat la susținerea păcii; problema ce se poate numai atunci împlini cu succes, dacă ea va fi puternică și bine armată“.

„Mesajul încheie, exprimând speranța, că delegațiunile se vor îngriji pentru completarea puterii armate pe uscat și pe apă și binevenitează pe delegați, dela cari așteaptă să fie conduși de acest spirit patriotic și de iubirea de jertfă.

Tot eri și-a făcut și ministrul de externe baron Aehrenthal, în comisiunea pentru externe a delegațiunii austriace *expozeul* său asupra situațiunii exterioare. A spus între altele, că în ce privește evenimentele, ce s'au petrecut în Turcia (proclamarea constituției) domnește între puteri cea mai deplină înțelegere. Aceasta înțelegere firește nu se estinde și asupra anexiunii Bosniei și Herțegovinei, a căreia motive se înșiră pe larg în *expozeu*.

Baronul Aehrenthal face amintire apoi cu cuvinte simpatice de proclamarea independenței Bulgariei și încheie prin a accentua, că monarhia în unire cu Germania și cu Italia stăruie la susținerea păcii și că Austro-Ungaria merge mână în mână cu Rusia pe baza politicei inaugurate de mai mulți ani în cestiunile orientului european.

Așa ar fi situațiunea cum nu se poate mai strălucită. Acesta e aversul medaliei, ear reversul încă nu-l cunoaștem. Evenimentele cele mai apropiate ni-l vor descoperi, și de aci ne vom putea convinge, dacă ne arată și el o față liniștită și pacinică, ori ne va înfațișa privirea furioasă a vre-unui viitor războiu.

Intr'aceea delegații să se pregătească a vota un șir de nouă proiecte de lege, și paralel un șir de nouă credite pentru acoperirea cheltuielilor ce le va cauza înmulțirea și întărirea puterii armate pe uscat și pe mare, așa că în cele din urmă toate vor culmina în iubirea de jertfă a popoarelor mult încercate.

Declarațiunile lui Khuen-Hedervary. Ziarul socialist *»Népszava«*, vorbind despre declarațiunile ce le-a făcut contele Khuen-Hedervary în cunoscuta sa convorbire c'un redactor al lui *»P. Lloyd«* contra proiectului de reformă electorală al lui Andrassy, despre care proiecta zis că este o « caricatură a votului universal » scrie: Pozițiunea hotărâtă ce-o ia contele Khuen-Hedervary, pledează în favorul părerii, că în cestiunea votului universal regele Ungariei se gândește încă tot așa cum s'a gândit la timp împăratul Austriei. Căci abia să poate admite, că un om al Cortii atât de vechiu și leal, ca contele Hedervary, să facă după o audiență ce a avut-o la Regele astfel de declarațiunile și să numească *»necinstil un proiect«*, căreia Regele i-ar fi dat aprobarea prealabilă. E mai mult ca probabil deci că declarațiunile contelui Khuen-Hedervary, — înseamnă, că coaliției încă nu i-a succes a câștiga Coroana pentru călcarea angajamentului, ce ea l'a luat și că cauza loviturii de stat a nobilimei feudale încă nu e rezolvată la curte...

Anexarea Bosniei și Herțegovinei. Din Serajevo se anunță, că populațiunea orașului a luat în liniște și cu demnitate la cunoștință manifestul Maj. Sale. Ședința consiliului comunal, convocată pe alaltă-eri seara, a decurs în mod solemn, aducându-se omagii profunde Maj. Sale pentru actul său istoric. La propunerea consilierului comunal Mohamed Curic, s'a primit cu unanimitate, ca piata Philippovic să poarte pe viitor numele *»Piața Francisc Iosif«*.

Proiectul reformei electorale ar fi primit, după o știre mai nouă, sancțiunea prealabilă a Maj. Sale. Se mai spune că textul proiectului, care se află sub tipar, va fi prezentat dietei pe la sfârșitul acestei luni.

Anexarea Cretei la Grecia. Telegramme din Atena anunță, că populațiunea din Creta a proclamat eri anexarea Cretei la Grecia.

Din Budapesta.

— 6 Octombrie n.

(Se tânguie vulpoiul bătrân. — O nouă epocă în politică ?)

— *Cuvintelor unui vulpoi bătrân ca Holló Lajos, vicepreședintele partidului »independent«, în politică numai rar li se poate da oarecare crezământ.* Chiar și constatările nefavorabile ce le face, le poți cualifica în anumite împrejurări de apucături diplomatice și tactice. Inșă totuși ni se pare, că în articolul lui de fond de Duminică trecută se găsește și unele accente mai sincere, cari pot fi luate în considerare la compunerea unui tablou despre starea posomorâtă a politicei coaliționiste. Iată pasagele mai însemnate din acel articol din *»Magyarország«*:

„Noi, cari o viață n'reagă am luptat pentru independență, privim cu îngrijire la viitor... Câteva fotolii ministeriale, câteva formule goale și o grozavă păcăleală a națiunii va fi rezultatul ajuns.

»O pressă uriașă, pe care stăpânirea o poartă de căpăstru, un regulament nou, care încătușază lupta noastră parlamentară, și un nou sistem electoral, care e potrivit să zădărnicească rezultatele luptei noastre naționale, acești vor fi factorii, de cari va trebui să ținem samă în luptele noastre viitoare.

»Știm că tot Maghiarul caută în reforma electorală un mijloc de siguranță împotriva primejdiei ce ne așteaptă din partea naționalităților și a socialistilor...

»Budapestei i se vor da 20 de cercuri și tot așa vor fi favorizate și alte elemente, ce stau sub influința industriale

și de alt fel, și la cari știm că nizuințele noastre naționale află primire rece.

»Pe de altă parte rezervele mari avitice ale rasei noastre în viitor vor fi lipsite de sprijinul elementelor fidele și neclintite, ear în locul lor vor veni elementele trase mpinse ce stau sub influința demagogiei și așa puterile, necoapte vor fi atrase la foc.

»Poftim de mai aduceți dup'aceea ideea națională față de povoiul neînfrânt al mulțimii ațâțate.

»Poporul, care veacuri de-arândul a fost înfrățit cu pământul patriei, va fi eschis dela drepturi...

— Văzând, că dintre marile devize, cărora li s'au închinat partidele maghiare decenii de-arândul, parte mare s'au dovedit vorbe goale, după cum l'am văzut constatând mai sus și pe Holló, — ziarele maghiare încep a-și bate capul acum cu aflarea de *»motive«* nouă.

Așa de pildă ziarul plătit, deci arhișovinist în înțeles guvernamental, *»Pesti Hirlap«* în numărul mai nou sub titlul suător *»Programul apărării naționale«* vine și constată, că nesuccesul luptelor naționale derivă de acolo, că li s'a dat direcție greșită, că adevcă nu cu coroana și cu Austria trebuia să se răfuiescă *»națiunea«*, unde a aflat prea mare rezistență, ci cu cei dinlăuntrul țării.

»Tabelele statistice ale lui Andrassy ne-au arătat, în ce direcție suntem mai slabi... (Că tocmai ziceai jupâne Ițic, că față de Austria sunteți mai slabi!*)

»Cunoscând acum primejdiiile, zice ziarul amintit, ni se desfășură înaintea ochilor întregul program al acțiunii de ajutorare. Noi vom indica de-odată în patru direcții (nu va fi oare prea mult de-odată?) grupurile problemelor ce ne-așteaptă.

»Să nu mai căutăm noi »trofee naționale« în Viena. Dacă vom putea maghiariza milioanele poporului nostru, asta ar fi un trofeu mai mare, decât dacă regele maghiarizează 200 de cuvinte de comandă pentru 300 de mii de cătane... Aici acasă avem noi mai mulți dușmani, decât în Austria și la curte.

Mai spune apoi că nu numai că o singură lege, ca cea a lui Andrassy, nu poate asigura eghemonia maghiară, ci numai o muncă pozitivă, apoi expune programul *»pentru realizarea statului unitar național«*.

1. *O nouă împărțire administrativă și politică a Ungariei*, prin care să se poată asigura prepotența Maghiarilor, iar cu armele administrației să se împiedece lățirea naționalităților.

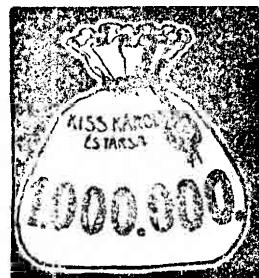
2. În regiunile, unde se prea lățesc naționalitățile, trebuie întărit maghiarismul prin *colonizări* și parcelări.

3. *Politica culturală maghiarizată* trebuie validată începând dela școalele frobeliene (Kisdedovoduri) și continuând cu școalele populare maghiare și cu bibliotecile populare maghiare, până când rând pe rând toate școlile vor deveni maghiare. Căci lățirea limbii maghiare e mai ușoară între copii, decât în casarmă ori înaintea urnei electorale.

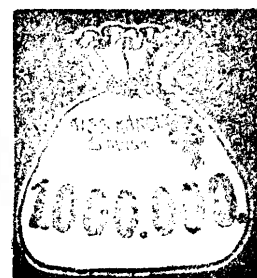
4. *Politica economică națională maghiară* trebuie să-o inaugurăm. Banul încă trebuie să servească politicei de maghiarizare. E o mare nenorocire pentru noi, că lumea noastră financiară e indiferentă față de țintele naționale. Să învățăm dela naționalități, cari au înființat puternice institute finanțiare cu o mulțime de milioane, ce servesc exclusiv unor scopuri naționale și cari mai ales în Ardeal încep a cutropi maghiarimea.

Și nu-i destulă acțiunea unui singur

*) Ei, vedeți cum ne cunosc de temeinic ceice zilnic ne injură: a trebuit să vină datele lui Andrassy, mai corect ale lui „Népszava“, ca să le arete că mai sunt și alte „națiuni“ în țară.

COLOSAL este norocul la KISS!

Cu stăruință, activitate, invenții, economie, aduni bani în timp îndelungat, dar a te îmbogăți curând, pe neașteptate, este posibil numai cu noroc la câștiguri mari. De aceea cumpără cei mai mulți oameni losuri, căci cu aceasta au speranță a se îmbogăți inte.

Cu deosebire sunt losurile loteriei de clase r. u. căutate, căci din 125,000 mii de losuri care se pune în vânzare 62,500 losuri câștigă, prin urmare tot al doilea los câștigă necondiționat. Șansele de câștig sunt unice în felul lor, nu există plan de loterie mai solid și favorabil.

Atât emisiunea cât și tragerea losurilor urmează sub controla stăpânirii r. u. și din cauza aceasta publicul are toată confiența în losurile de clasă.

Norocul este necalculabil. Dela întâmplare atârână norocul multor oameni. În viața ori cui sunt momente, în care se poate noroci, de aceea să-și cerce norocul cu numărul care s'afă lângă numele propriu sau la numele unei persoane iubite, care posibil la tragerea viitoare va eși cu câștig mai mare.

Lista

câștigurilor celor mai mari din 62.500 losuri ale loteriei XXIII de clasă reg. ung. ce se vor trage în 6 luni din totalul de losuri 125.000 sunt:

Câștigul cel mai mare este 1,000.000 Cor. (UN MILION COROANE.)

Table with columns for prize amount (Premiu, Câștig) and number of tickets (1, 2, 3, 6, 9, 13, 44, 61, 22, 475, 961, 1635, 165, 39675, 5325, 5325, 8765, 62500).

Cercați-vă norocul la noi, pentru că MARE e norocul lui KISS! Karl Kiss & Co.

Bancă, societate pe acții. Colectori principali a loteriei de clase priv. r. u. Birou central: IV. Kossuth Lajos-uteza 13. FILIALE: Rakoczi ut 55. FILIALE: Erzsébet-körut 22.

CUM TE CHIAMĂ?

Numerii aceștia se capătă numai la noi!

Large table listing names and corresponding numbers for the lottery draw.

Ne rugăm a comanda de cu vreme ca numerii cei voiați să nu fie vânduți.

Prețurile

losurilor clasei I.: a 8-a parte C. 1:50 a 4-a parte „ 3:— o jumătate „ 6:— intreg „ 12:—

Tragerea:

în 19 și 21 Noemvrie.

Tăiați acest cupon și trimiteți-l nouă:

ȚEDULA DE COMANDĂ.

Cassa de bancă KARL KISS & Co., A. Ges. Budapesta IV. Kossuth Lajos-u. 13. Ne rugăm a ne trimite los clasă I a XXIII loterie, și a planului oficios. Prețul de K } trimis în marci postale. Adresa exactă: } cu mandat poștal. } luat-l cu rambursă. } Numele } Locațiņa, Str. și Nr. casei } Poșta ult mă (com.t.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 9 Octomvrie n. 1908.

Table of exchange rates for various currencies and commodities like gold, silver, and stocks.

Cursul pietei Brașov

Din 8 Octomvrie n. 1908

Table of market rates for Brașov, including exchange rates for various currencies and commodities.

Nr. 987—1908.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ conform decizunii adunării generale din Șimleu, dă un premiu de cor. 100 pentru cel mai bun Abecedar pentru analfabeți.

Condițiile concursului sunt următoarele:

- 1) Manuscrisele se vor înainta până la 1 Aprilie 1909 comitetului central al Asociațiunii în Sibiu (Strada Morii Nr. 6).
2) Manuscrisele vor fi scrise nu mai pe o față a hârtiei și vor fi însoțite de un plic închis cu numele autorului, iar pe plic motto din fruntea manuscrisului.
3) Manuscrisele intrate se vor censura prin secția școlară a Asociațiunii, care va recomanda comitetului central pe cel mai bun abecedar spre a-l premia și tipări în Biblioteca poporală a Asociațiunii.
4) Autorul abecedarului premiat va primi și onorarul de cor. 40 de coală de tipar, conform decizunii comitetului centr. Nr. 45 din 1907. Manuscrisele nepremiate se vor înapoiă autorilor.

Din ședința comitetului central al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, ținută la 28 August 1908.

Prezident: Iosif Sterca Șuluțu, Secretar: Oct. C. Tăslăuanu

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 9 Octomvrie 1908.

Table listing grain prices with columns for measure (Mesura), quality (Calitatea), and price in Koron (Valuta în Kor.).